

Maria J. Gołąb

Wpływ manipulacji siedliskiem na zachowania rozrodcze ważek rzecznych

Zmiany środowiskowe towarzyszą organizmom żywym od początku istnienia życia. Jednak skala, tempo i charakter współczesnych przekształceń środowiska są niespotykane w historii Ziemi. Modele klimatyczne prognozują postępowanie zmian klimatycznych, co może wpływać na zmiany w cyklach powodziowych. Rodzi się więc zapotrzebowanie na możliwość przewidywania skutków wezbrań dla organizmów rzecznych. Reakcja behawioralna stanowi najszybszą odpowiedź zwierzęcia na zmiany warunków, a zagadnienie zmiany zachowań owadów w wyniku fluktuacji poziomu wody, nie doczekało się dotąd opracowania naukowego. Celem pracy doktorskiej było poszerzenie wiedzy na temat reakcji terytorialnej ważki na zmiany siedliska rozrodu, wywołane wahaniami poziomu wody.

Obiektem badań była ważka *Calopteryx splendens*, dla której ważnym zasobem są kępy roślinności rzecznej. W pracy porównane zostały zachowania ważek między sezonem o przeciętnych przepływach wody oraz po wezbraniu powodziowym (Rozdział I). Kolejno, badany był wpływ zmiany w siedlisku na zachowania samców ważek bez terytoriów (Rozdział II). Na koniec sprawdzono odpowiedź behawioralną samców terytorialnych na zmiany siedliska, w zależności od statusu socjalnego (Rozdział III).

W Rozdziale I udokumentowany został niezwykle silny wpływ powodzi na zasoby, a co za tym idzie, zachowania społeczne ważek. W Rozdziale II, za pomocą eksperymentalnej manipulacji jakością siedliska, wykazano, że samce bez terytoriów są związane z siedliskami o najwyższej jakości, a przez to są najbardziej wrażliwe na zniszczenia najlepszych płatów siedliska. Rozdział III natomiast pokazał istotne zmiany intensywności patrolowania zasobów przez samców terytorialnych na skutek manipulacji w siedlisku. Bardzo silnie zależały one od statusu społecznego rezydenta. Podczas gdy sama jakość siedliska nie wpływała na stopień zaangażowania w patrolowanie zasobów.

Podsumowując, zebrane wyniki pokazały duży stopień skomplikowania reakcji behawioralnych na wahania poziomu wody w rzece, powodujące zmianę jakości i dostępności zasobów. Otrzymane wyniki pokazały, że choć znaczne zakłócenia reżimu powodziowego mogą istotnie wpływać na ekologię behawioralną *C. splendens*, to jednak dzikie populacje tego gatunku mają potencjał do szybkiej odpowiedzi, i przetrwania postępujących zmian środowiskowych.